

Το κασκόλ της Ιόλης και άλλα πολλά...

Προδημοσίευση από τη νέα συλλογή διηγημάτων του Σωτήρη Δημητρίου

Σε λίγες ημέρες κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη η νέα συλλογή διηγημάτων του Σωτήρη Δημητρίου με τον τίτλο «Θάμνωσε ο νους». Σήμερα, με την προδημοσίευση του διηγήματος «Το κασκόλ της Ιόλης» παίρνουμε μια μικρή γεύση από το νέο βιβλίο του καταξιωμένου πεζογράφου μας.

«Αν δεν κάνεις στην φυλακή δεν μαθαίνεις τίποτα απ' την ζωή» άρχισε την αφήγησή του. «Τότε μας είχαν μεταφέρει σε αγροτικές φυλακές μαζί με ποινικούς. Ένας τους είχε δυο παντελόνια κι ένα σακάκι. Κάθε βράδυ σιδέρωνε το ένα παντελόνι κάτω απ' το στρώμα. Μέρα παρά μέρα άλλαζε παντελόνι, κάθε χώραμα έβαζε κάποιο χαμοούλιουδο στο πέτο και έμπαινε στον θάλαμο αμύπητος, χαμογελαστός. Κάθε φορά τα ρούχα του έμοιαζαν καινούρια. Περιμέναμε πώς και πώς την προίχη του εμφάνισή. Οποτε θυμάμαι εκείνον τον άνθρωπο ταξιδεύω σε τόπους που τις ποτιζούν φωτεινές βροχούλες».

Χωρίς τα απλά ρούχα του που ένα τίποτα, ένα ξεροκόρτο τους έδινε λάμψη, το πρόσωπο αυτού του ανθρώπου θα έκανε πολύ απ' τη θέλησή του. Το ακριβό ντύσιμο προκαλεί κάποιον τρόπο και περιφρόνηση ιδίως αν είναι καλόγουστο. Όταν μάλιστα συνοδεύεται από αλαζονική κίνηση—λόγω φυσικής ομορφιάς—προκαλεί απέχθεια. Και απογοήτευση όταν τονίζεται το ωραίο μέρος του σώματος. Βέβαια συγκρόνος είναι ενθαρρυντικό. «Κοίταξε εμπένο; Ψηλά το κεφάλι».

Αυτά είναι φανερά ακόμα και σε ορισμένους ιερωμένους με πανάκριβα και άκρωτα καλαισθητά ρούσα. Νιώθει όμως καλά με τον ανεπιτήδευτο ιερέα και θαλπωρή με τον λιτό μοναχό. Ίσως γι' αυτό μου άρεσε η φράση ότι καλό ντύσιμο είναι αυτό που ξεκινάς. Και ως μη διακινδυνεύσω παραλληλισμό με τη λογοτεχνία αν και θα το ήθελα. Στον τρόπο αυτόν και μάλιστα με ποινικό τρόπο—σαν στιστιβό βροχή—ήταν οι οικοδόμοι στην πατρίδα μου κατά τη δεκαετία του '70.

Κανένα παιδί δεν ονειρεύεται αίγλη και πολυτελή ενδύματα. Κανένα

δεν ενδιαφέρεται πώς το ντύνει η μάνα του. Και—εν παρόδω—μάλλον δυσασχετεύοι με την προσήλωση των ενηλίκων.

Απροσμένωσ ένιωσα οικεία και με έναν καθηγητή σε σχολείο όπου βρέθηκα προσκεκλημένος. Φορούσε πολύ πλάτειά πράσινη γραββάτα—σαν μικρό λιβάδι—σακάκι, γιλέκο και παντελόνι με έντονα και παράταιρα χρώματα. Η γραββάτα στο ορατό μέρος είχε ένα μαύρο πρόβατο. Ήταν αλέγκρος, πειραχτήρι και αυτοσαρκάζομενος. Πήγαινε κόντρα στη συνήθη καλαισθησία και όμως ήταν καλίσθητος. Μάλλον το πρόσωπό του και—όσο και να φαίνεται παράδοξο—κάποια φυγόκεντρη τάση του υποστήριζαν τα ρούχα του. Όταν ξεκούμπωσε το γιλέκο είδαμε ότι η γραββάτα είχε άσπρα πρόβατα.

Αλλά και εκείνος που δεν νοιάζεται καθόλου πώς θα φαίνεται δεν μας ξεκουράζει, δεν μας απαλλάσσει απ' το άγχος πώς φαινίστασε εμείς; Σαν τα αλητάκια—άρρενα και θήλεα—που καταλύουν έλεγχο και φόβο.

Η αμέλεια δε που πηγάζει απ' τα βάρη της ζωής ή τη γενροντική παραιτηση είναι συγκινητική.

Αλλά και οι εκκεντρικοί δεν μας προσφέρουν θέατρο, διαφυγή, παραμυθία και μάλιστα χωρίς την επιβολή του καλίσθητου; Ίσως βέβαια η ισορροπία τους να είναι βαθύτερη αλλά ως σταματήσουμε εδώ γιατί δεν βρίσκουμε άκρη.

Ας κάνουμε μνεία και σ' αυτούς που φορούν ανοικτόχρωμα, χρωματιστά ρούχα. Έχουν κάτι απ' το γούστο των παιδιών και η πρόθεσή τους—αν υπάρχει—είναι κυρίως η αναλαφρότητα και η φιλελευθερία. Βέβαια ο έρωτας ευνοεί τους μοντρούχαλους αλλά ευτυχώς αδιαφορούν.

Ακόμα κι απ' τη στρατιωτική ομοιομορφία μπορεί να πηγάσει η ομορφιά, το χάρι. Ποιος δεν θυμάται—απ' όσους τα πρόλαβαν—τα ναυτάκια στην Ομόνοια και στα πέριξ; Και ποιος δεν μένει έκθαμβος στην ασηνοφωλιά αλλαγή φρουράς κάθε Κυριακή στον Αγνώστου Στρατιώτη;

Και η απλή μαθητική ομοιομορ-



Χρήστος Μπυκόρος Ροδιά, ελαιογραφία σε έξιλο, 56x40 εκ., 2002. Από την έκθεση «Νόστος Αδιλών», που ξεκινάει στο Μουσείο Μπενάκη.



«Κανένα παιδί δεν ονειρεύεται αίγλη και πολυτελή ενδύματα. Κανένα δεν ενδιαφέρεται πώς το ντύνει η μάνα του. Και—εν παρόδω—μάλλον δυσασχετεύοι με την προσήλωση των ενηλίκων».

Ο πεζογράφος Σωτήρης Δημητρίου. Γεννημένος στην Πόβλα Θεσπρωτίας το 1955, έχει τιμηθεί με το βραβείο διηγήματος της εφημερίδας «Τα Νέα» (1987), δύο φορές με το βραβείο διηγήματος του περιοδικού «Διαβάζω», μια φορά με το βραβείο του Ιδρύματος Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών (2013), ενώ το μνησιστορήμά του «Μ' ακούω καλά τ' όνομά σου» ήταν υποψήφιος για το Ευρωπαϊκό Αριστιείο Λογοτεχνίας. Κείμενά του έχουν μεταφερθεί στον κινηματογράφο («Αμερική» του Σάββα Καρύδα, «Απ' τα χιόνια» του Στήρη Γκορίτσα, «Το σπιρωφόρα της Αθήνας» του Νίκου Παναγιωτόπουλου κ.ά.).



φία παλαιότερα αναδείκνυε το πρόσωπο και δημιουργούσε πρεμία. Μάλλον όμως το καπέλο στα αγόρια με την κουκουβάγια στον γείσο ήταν κακόγουστο. Αν και μερικοί τύποι—ελάττωτοι, και όχι κατ' ανάγκην οι ομορφοί—το υποστήριζαν. Μάλλον όμως το άσπιο καπέλο των αγοριών ενόχισε τα κορίτσια. Ίσως δε σήμερα η βουσία ελευθερία των παιδιών μειώνει την εσωτερική τους ελευθερία. Και τα επιπνευμένα ενδύματά τους—πικρή ενδυμασία—εντέίνουν την ανησυχία τους.

Αλλά και ευτυχώς που πάντα θα υπάρχουν οι πρωτοποριακοί ενδυματολογικοί θύλακες όπως αυτός που είδα στο Βερολίνο. Κατά τη νέα μόδα οι νεαρές λεσβίες κουρεύουν τελείως το κεφάλι τους. Τα πρόσωπά τους αξιοπαρατήρητα, σαν διαστραμμένα. Χωρίς όμως κι εκείνον τον παράδεινο ρουζισμό η μισή αν όχι όλη η προσωπική τους γοητεία θα

κονόταν. Πώς θα είναι άραγε αυτά τα κορίτσια σε χίλια χρόνια;

Σε μια παράε υπερήλικων κολυμβητών, τα γυμνά σώματα έκαναν μικρότερη προσήλωση να αναδείξουν την ιδιότητά τους. Ίσως γιατί ο χρόνος ενέδωσε κατά κάποιον τρόπο τα πρόσωπά τους. Η σημαση των σωματιών και κυρίως των προσώπων σταδιακά σβήνει προς τις νεότερες ηλικίες. Στα δε παιδιά κανένα κάθε ενδιαφέρον. Για αντιστάθμισμα όλα τα παιδιά είναι μ' έναν τρόπο όμορφα και βέβαια όλο και θα δεις κανένα αλλόκοτο μουτράκι. Ένας εκ των ηλικιωμένων είχε χαρισματικό πρόσωπο αλλά όταν φόρεσε βερμούδα και μπλουζάκι—παγκόσμια πλέον θερινή στολή—το πρόσωπό του ακτινοβόλησε. Φαντάζομαι να φορούσε τα χειρότεκτα, υπέρροχα ρούχα, της δημόδους περιόδου. Μάλλον όμως τα ρούχα εναρμονίζονται με την εποχή τους.

Και παρ' ότι οι ηλικιωμένοι της πλαζ φορούσαν τα ίδια λίγο-πολύ ρούχα, καθέναν τους ήταν μια ξεχωριστή κατηγορία του γούστου. Η εντύπωση μάλλον εξαρτάται απ' την εσωτερική υποστήριξη. Ο καθέας και η οικεία του.

Η σκεδιάστρια ρούχων Ιόλη—γόνια Βουκομαρεστίου και Ρόμια—εμφύρε ένα μαγικό κασκόλ. Οπως δε όλα τα αξιοθαύματα πράγματα είναι εξαιρετικά απλά. Στη μια άκρη του υφάσματος υπάρχει ένα κουμπάκι και στην άλλη μια κουμπότρυπα. Θηλυκά όπως λένε παραστατικά στο χωριό μου. Φέρνει το κασκόλ δυο τρεις γύρους στον λαιμό και το κουμπώνεις. Το κασκόλ της Ιόλης είναι μεταξύ της ανάγκης και της χάρις σε αντίθεση με το ανεμίζον. Η κύρια ομορφιά του προέρχεται απ' την πρωτοτυπία, το εύρημα, δλαδά απ' τον νου.

Πάλι στην Ηπειρο λένε ότι ο άνθρωπος—εν γενέει—δεν έχει αφαλό.